

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра цивільного права і процесу

Робоча програма навчальної дисципліни
ПРАВознавство

ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 041 Богослов'я

Розробник:

Шулятицький С. І., викладач кафедри цивільного права і процесу юридичного факультету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу юридичного факультету університету 30 серпня 2018 року (протокол №1).

Завідувач кафедри

доктор юридичних наук

_____ Короед С. О.

30 серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою викладання даної навчальної дисципліни є засвоєння студентами основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Навчальна дисципліна спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвинутої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищують конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни відображає національну систему права України.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- визначення і оволодіння системою понять та категорій у сфері права;
- виховання поважного ставлення до Конституції, законів та підзаконних актів України;
- надання студентам системних знань у сфері основних галузей права: засвоєння певного правового мінімуму знань з конституційного, цивільного, сімейного, трудового, адміністративного, фінансового, кримінального права України;
- набуття навичок пошуку інформації, що стосується прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні;
- аналіз та правова кваліфікація різноманітних фактів і суспільних явищ, формування власних поглядів і презентація їх в усній і письмовій формах.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійних програм студенти повинні **знати**:

- основні етапи становлення і розвитку держави та права;
- основні положення права, що сприяють підвищенню рівня правосвідомості і правової культури студента;
- механізми, процеси і сфери правового регулювання, їх особливості;

вміти:

- конспектувати лекції та опрацьовувати наукову літературу та джерела, нормативно-правові акти;
- самостійно знаходити інформацію у сфері держави і права;
- використовувати понятійно-категоріальний апарат у сфері юриспруденції;
- аналізувати основні юридичні поняття, а також основні галузі, інститути права, узагальнювати зібраний матеріал у певній системі;
- застосовувати положення основних нормативно-правових актів на практиці.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ESTS – 3	Галузь знань: 04 Богослов'я	Вибіркова	
Кількість модулів – 2	Спеціальність: 041 Богослов'я	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	80 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 2:3

для заочної форми навчання – 1:8

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» – незадовільно; «3» – задовільно; «4» – добре; «5» – відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) складання проектів документів правового характеру;
- 3) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Основи теорії держави і права. Конституційне право України

Тема 1. Основи теорії держави та права

1. *Поняття, ознаки та функції держави.* Поняття, суть і види соціальної влади. Передумови виникнення держави і права. Теорії виникнення держави. Поняття і визначення типу і видів держави. Історичні типи держави. Поняття держави та її ознаки. Функції держави. Механізм держави. Апарат держави. Правова та соціальна держава. Громадянське суспільство: поняття та ознаки. Співвідношення держави і громадянського суспільства. Принцип єдності і розподілу державної влади.

2. *Форми держави.* Форми держави. Характеристика форм державного правління. Характеристика форм державного устрою. Види і суть державно-політичного режиму.

3. *Поняття, ознаки, зміст та функції права. Поняття, ознаки, структура та види правових норм.* Місце і роль права в системі соціальних норм. Поняття соціальних норм. Види соціальних норм. Право і мораль та їх відмінні ознаки. Поняття права. Об'єктивне та суб'єктивне право. Ознаки права. Сутність права. Зміст права та його види. Функції права. Поняття норми права. Ознаки правових норм. Структура норми права. Поняття гіпотези, диспозиції, санкції. Види норм права.

4. *Джерела права. Система права і система законодавства.* Джерела права та його форми. Закони і підзаконні акти. Система права. Предмет та метод правового регулювання. Галузь права, інститут права, підгалузь права. Система законодавства. Поняття систематизації законодавства та його форми.

5. *Правові відносини: поняття та структура. Юридичні факти.* Правові відносини: поняття та структура. Суб'єкти правовідносин. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Відмінність правоздатності та дієздатності фізичних і юридичних осіб. Об'єкти правовідносин та їх види. Зміст правовідносин. Суб'єктивне право та юридичні обов'язки. Поняття юридичних фактів та їх види.

6. *Правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, ознаки, види та склад.* Поняття і види правосвідомості та правової культури. Ознаки правосвідомості. Поняття, ознаки і види правомірної поведінки. Правопорушення: поняття та види. Склад правопорушення та його ознаки.

7. *Поняття, ознаки та види юридичної відповідальності.* Поняття і основні ознаки юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Підстави притягнення і звільнення від юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.

Тема 2. Основи конституційного права України.

Органи державної влади та місцевого самоврядування України

1. *Конституційне право як провідна галузь національного права України. Конституція України як Основний Закон держави.* Конституційне право як провідна галузь національного права України. Конституція України: поняття, структура, зміст та значення.

2. *Загальна характеристика засад конституційного ладу України. Державний лад (устрій) України.* Поняття та основні принципи конституційного ладу України. Конституційний принцип поділу державної влади. Система державних органів в Україні. Державний устрій (лад) України. Територіальний устрій України. Правовий статус мов в Україні. Державна символіка України.

3. *Інститут громадянства в Україні.* Поняття громадянства. Конституційно-правовий статус громадян, іноземців і біженців в Україні.

4. *Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.* Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Гарантії та захист прав і свобод людини і громадянина.

5. *Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.* Конституційно-правовий статус Верховної Ради України та її повноваження. Правовий статус народного депутата України. Поняття та стадії законодавчого процесу в Україні.

6. *Конституційно-правовий статус Президента України.* Конституційно-правовий статус Президента України.

7. *Система органів виконавчої влади України.* Поняття виконавчої влади і система її органів. Кабінет Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації.

8. *Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.* Поняття, структура та повноваження місцевого самоврядування в Україні. Органи місцевого самоврядування та порядок їх формування. Органи самоорганізації населення в Україні.

Тема 3. Конституційні засади діяльності судів, правоохоронних і правозахисних органів в Україні

1. *Поняття, ознаки та принципи правосуддя в Україні.* Конституційний статус судової влади в Україні. Поняття правосуддя. Ознаки правосуддя. Принципи правосуддя.

2. *Система судоустрою України. Порядок звернення до суду.* Система судоустрою України. Місцеві суди. Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди. Повноваження Верховного Суду. Правовий статус суддів в Україні. Призначення та обрання суддів. Вища рада правосуддя. Передумови та порядок звернення до суду. Судовий збір.

3. *Правовий статус Конституційного Суду України.* Конституційний Суд України. Завдання та повноваження Конституційного Суду. Призначення суддів Конституційного Суду.

4. *Поняття, система та завдання правоохоронних органів України.* Правоохоронні органи України. Поняття, система та функції органів прокуратури України. Поняття, система, завдання та повноваження Національної поліції України.

5. *Правозахисні органи України.* Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Система органів юстиції України. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, органів юстиції України. Нотаріат в Україні. Засвідчення вірності перекладу нотаріусом. Адвокатура в Україні. Правовий статус адвоката.

6. *Безоплатна правова допомога в Україні.* Безоплатна правова допомога в Україні: види, суб'єкти та порядок надання.

Змістовий модуль II.

Основні галузі права України

Тема 4. Основи цивільного права України

1. *Поняття, предмет, система та джерела цивільного права України.* Цивільно-правові відносини. Поняття, предмет, принципи, функції і система цивільного права України. Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Фізична особа. Цивільна правосуб'єктність. Цивільна правоздатність та дієздатність. Види цивільної дієздатності. Юридична особа. Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Зміст цивільно-правових відносин. Захист цивільних прав людини. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України.

2. *Поняття, зміст і форми права власності в Україні. Підстави набуття і припинення права власності.* Право власності. Зміст права власності. Форми власності. Суб'єкти права власності в Україні та захист їх прав. Підстави набуття і припинення права власності. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

3. *Право інтелектуальної власності.* Право інтелектуальної власності.

4. *Зобов'язальне право. Цивільно-правові договори: поняття, предмет, зміст і класифікація.* Поняття зобов'язального права. Система зобов'язального права. Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Зміст зобов'язань. Підстави виникнення та припинення зобов'язань. Цивільно-правові договори: поняття, предмет і класифікація.

5. *Захист прав споживачів.* Захист прав споживачів.

6. *Цивільно-правова відповідальність.* Цивільно-правова відповідальність.

7. *Спадкове право. Спадкування за законом та за заповітом.* Спадкове право. Спадщина. Здійснення права на спадкування. Спадкування за законом та за заповітом.

Тема 5. Основи сімейного права України

1. *Поняття, предмет та джерела сімейного права України. Сім'я за сімейним законодавством.* Поняття та предмет сімейного права України. Сімейний кодекс України. Поняття сім'ї.

2. *Поняття, порядок укладення та припинення шлюбу. Шлюбний договір (контракт).* Поняття шлюбу. Умови і порядок укладення шлюбу. Порядок припинення шлюбу. Шлюбний договір.

3. *Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя.* Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Майнові правовідносини подружжя. Право власності подружжя.

4. *Права та обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав.* Майнові права та обов'язки батьків. Майнові права та обов'язки дітей. Позбавлення батьківських прав. Аліменти.

5. *Усиновлення. Опіка та піклування. Патронат.* Усиновлення. Опіка. Піклування. Патронат.

Тема 6. Основи трудового права України

1. *Поняття, предмет і джерела трудового права України.* Поняття та предмет трудового права України. Система трудового права. Поняття та структура трудових правовідносин. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України.

2. *Поняття, сторони та зміст колективного договору.* Колективний договір. Поняття колективного договору. Поняття колективної угоди. Зміст колективного договору.

3. *Поняття, сторони, зміст і види трудового договору.* Поняття трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Види трудових договорів. Форми трудового договору. Трудова книжка. Контракт.

4. *Порядок укладення та підстави припинення трудового договору.* Порядок укладення трудового договору (контракту). Зміст трудового договору (контракту). Підстави для припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

5. *Поняття та види робочого часу та часу відпочинку.* Робочий час. Поняття робочого часу. Види робочого часу. Час відпочинку. Поняття часу відпочинку. Види часу відпочинку. Поняття щорічної відпустки та її види. Додаткові відпустки.

6. *Особливості праці жінок та молоді.* Праця жінок та молоді. Особливі умови праці жінок. Особливі умови праці молоді.

7. *Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.* Трудова дисципліна. Поняття трудової дисципліни. Поняття обов'язку. Зміст обов'язку. Правові методи впливу на працівника. Заохочення. Дисциплінарна відповідальність. Поняття дисциплінарного проступку. Поняття та види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність. Поняття та види матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.

8. *Індивідуальні та колективні трудові спори. Страйк.* Індивідуальні і колективні трудові спори. Поняття індивідуальних трудових спорів. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів. Комісія з трудових спорів.

Тема 7. Основи адміністративного права України

1. *Поняття, предмет, метод і джерела адміністративного права України.* Поняття та предмет адміністративного права України. Структура та функції адміністративного права. Адміністративно-правові відносини. Сутність та ознаки адміністративних правовідносин. Суб'єкти адміністративного права. Джерела адміністративного права. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

2. *Державна служба в Україні.* Державне управління. Поняття і сутність державного управління. Принципи державного управління. Методи і форми державного управління. Державне управління і виконавча влада. Державна служба в Україні. Поняття та правовий статус державних службовців.

3. *Адміністративні послуги.* Адміністративні послуги. Звернення громадян. Доступ до публічної інформації.

4. *Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення.* Адміністративне деліктне право. Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення.

5. *Адміністративна відповідальність.* Поняття та види адміністративних стягнень. Адміністративна відповідальність. Поняття та види адміністративних стягнень.

Тема 8. Основи фінансового права України

1. *Поняття, предмет та джерела фінансового права України.* Поняття, предмет та джерела фінансового права України. Фінансові правовідносини. Джерела фінансового права. Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України.

2. *Бюджет і бюджетна система України.* Бюджет і бюджетна система України.

3. *Поняття та види податків і зборів в Україні.* Поняття та види податків і зборів в Україні. Оподаткування фізичних осіб.

4. *Платники податків, їхні права, обов'язки та відповідальність.* Платники податків, їхні права та обов'язки.

5. *Банківська система України. Банківські операції.* Банківська система України. Банківські операції.

Тема 9. Основи кримінального права України

1. *Поняття, завдання, система та джерела кримінального права України.* Поняття і система кримінального права України. Кримінальний кодекс України.

2. *Поняття, ознаки, види та склад злочинів. Стадії злочину.* Злочин. Поняття і ознаки злочину. Поняття складу злочину. Об'єкт та об'єктивна сторона складу злочину. Суб'єкт та суб'єктивна сторона складу злочину. Стадії злочину.

3. *Кримінальна відповідальність. Звільнення від кримінальної відповідальності.* Кримінальна відповідальність.

4. *Поняття та види кримінальних покарань.* Види кримінальних покарань. Призначення покарань та звільнення від покарань.

5. *Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.* Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права. Конституційне право України										
Тема 1. Основи теорії держави та права	9	2		1	6	8	2	–	–	6
Тема 2. Основи конституційного права України. Органи державної влади та місцевого самоврядування України	9	2		1	6	9	2	–	–	8
Тема 3. Конституційні засади діяльності судів, правоохоронних і правозахисних органів в Україні	9	2		1	6	7		–	–	6
Разом за змістовим модулем 1	27	6		3	18	30	4	–	–	20
Змістовий модуль 2. Основні галузі права України										
Тема 4. Основи цивільного права України		2		1	6	16	2	2	–	10
Тема 5. Основи сімейного права України	9	2		1	6	16			–	10
Тема 6. Основи трудового права України	9	2		1	6	15	2	–	–	10
Тема 7. Основи адміністративного права України	10	2		-	8	10		–	–	10
Тема 8. Основи фінансового права України	10	2		-	8	13		–	–	10
Тема 9. Основи кримінального права України	10	2		-	8	19	–	–	10	
Разом за змістовим модулем 2	63	12		3	48	70	4	2	–	60
Усього годин	90	18		6	66	90	8	2	–	80

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко В. М. Правознавство: Модульний курс – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 328 с.
2. Кравченко В. В., Савчук О. П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2015. – 560 с.
3. Кравчук К. Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2015. – 312 с.
4. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, – 2015. – 568 с.
5. Молдован В. В., Чулінда Л. І. Правознавство. 2-ге вид. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 184 с.
6. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П. І. Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2014. – 320 с.
7. Основи правознавства України: Навчальний посібник / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – 12 вид., допов. та перероб. – Х.: Одиссей, 2013. – 400 с.
8. Основи правознавства: Навч. посібник. – 3-тє вид., доп. і перероб. / Кер. авт. кол. д-р юрид. наук, проф., засл. юрист України О.В. Негодченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
9. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В. П. Пастухова. – К.: Алерта. 2005. – 377 с.
10. Пилипенко П. Д., Хома Н. М., Кельман М. С. та ін. Основи правознавства: Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 467 с.
11. Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник. – К.: Каравела, 2016. – 592 с.
12. Правознавство в тестах і коментарях: навч.-метод. посіб. / С. М. Алфьоров, З. М. Будько, С. В. Ващенко та ін.; за ред. С. М. Алфьорова, С. В. Ващенка. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 352 с.
13. Правознавство: навч. посіб. / В. М. Олуйко, Г. І. Кондратьєв, Р. О. Стефанчук та ін.; за ред. Р. І. Кондратьєва. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 488 с.
14. Правознавство: Навчальний посібник / За ред. В.В. Сухоноса (мол.). – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 909 с.
15. Правознавство: Підручник / А. І. Берлач, С. С. Бичкова, Д. О. Карпенко, А. М. Колодій, А. Ю. Олійник, В. І. Осадчий. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 792 с.
16. Правознавство: Підручник / За відп. ред. О. В. Дзери. – 10-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 848 с.
17. Правознавство: Підручник / За ред. В. В. Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
18. Правознавство: Практикум / За заг. ред. С. М. Тимченка, Т. О. Коломоєць. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 219 с.
19. Раденко Т. В., Раденко В. Б. Основи правознавства: Практичний посібник. 3-тє вид.: доп. та перероб. – Харків: ФОП Співак В. Л., 2011. – 304 с.
20. Ратушняк С. П. Правознавство: Навчальний посібник для 10–11 профільних класів, абітурієнтів та студентів неюридичних спеціальностей. Вид. 2. – Т.: Навчальна книга «Богдан», 2011. – 704 с.
21. Шпиталенко Г. А. Шпиталенко Р. Б. Основи правознавства: Навч. посіб. 3-тє вид. – К.: Каравела, 2005. – 376 с.

Інтернет-ресурси:

22. Довідково-інформаційна платформа правових консультацій «WikiLegalAid» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>
23. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
24. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
25. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
27. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
28. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
29. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
30. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
31. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
32. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
33. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/393/96>
34. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
35. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-ІІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
36. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-ВІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
37. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-ВІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
38. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-ВІІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Додаткова:

39. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2013. – 656 с.
40. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. Т.О. Коломоець. – К.: Істина, 2010. – 480 с.
41. Алопій І. В. Сімейне право України: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.
42. Беззуб Б. С., Міхатуліна О. М. Трудове право України: Опорний конспект лекцій. – К.: МАУП, 2007. – 344 с.
43. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 860 с.
44. Забарний Г. Г. Адміністративне право України: Навч. посіб. / Г. Г. Забарний, Р. А. Калюжний, В. К. Шкарупа. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 368 с.

45. Загальна теорія держави і права. / За ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 312 с.
46. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Харків: Право, 2002. – 432 с.
47. Калітенко О. М., Харитонов Є. О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. – Х: Одисей, 2004. – 640 с.
48. Карлицький С. М. Трудове право України: Нав. посіб. – Вид. 2-е перероб. – К.: Прецедент, 2006. – 210 с.
49. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія права: Підручник. – К.: Кондор, 2002. – 353 с.
50. Котюк В. О. Основи держави і права: Навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп. і перер. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.
51. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник. (Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.). Вид. 3-тє, переробл. та допов. / За ред. М. І. Мельника. В. А. Клименка, – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
52. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник. (Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.). / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка, – К.: Юридична думка, 2004. – 656 с.
53. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
54. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
55. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частина: Навчальний посібник. / В. О. Кузнецов, М. П. Стрельбицький, В. К. Гіжевський. – К.: Істина, 2005. – 380 с.
56. Кримінальне право України: Навчальний посібник. / С. Г. Волкотруб, О. М. Омельчук, В. М. Ярін та ін. – За ред. О. М. Омельчука. – К.: Наукова думка; Прецедент, 2004. – 297 с.
57. Марчук В. М., Ніколаєва Л. В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2001. – 144 с.
58. Михайленко П.П., Кузнецов В.В., Михайленко В.П., Опалинський Ю.В. Кримінальне право України. – К., 2006. – 440 с.
59. Олійник А. Ю. та ін. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
60. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. – 344 с.
61. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. Вид. 8-е, стереотипне. – Х.: Консум, 2005. – 160 с.
62. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій / А. В. Савченко, В. В. Кузнецов, О. Ф. Штанько. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 640 с.
63. Самойленко В. М. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник: Частина перша. / Видання друге, перероблене та доповнене. – Харків: Юрsvіт, 2007. – 460 с.
64. Сімейне право України: Підручник. / За ред. Гопанчука В. С. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
65. Сімейне право України: Підручник. / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2012. – 322 с.
66. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
67. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. – 2-ге видання. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
68. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероб.

- та доп. – К.: Атіка, 2009. – 640 с.
69. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник / Галай А.О., Стеценко С.Г., Тимченко С.М., Штанько О.Ф. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 208 с.
 70. Теліпко В. Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України: навч. посіб., [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Е. Теліпко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с.
 71. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
 72. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / С. М. Тимченко, Р. А. Калюжний, Н. М. Пархоменко, С. М. Легуша. – К.: Вид. ПАЛІВОДА А.В., 2005. – 176 с.
 73. Трудове право України: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 536 с.
 74. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / За заг. ред. Н. М. Хуторян. – К.: А.С.К., 2004. – 608 с.
 75. Трудове право України: Навчальний посібник. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. / За ред. П.Д. Пилипенка. – К.: Істина, 2009. – 208 с.
 76. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. М. П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2013. – 400 с.
 77. Фріс П. Л. Кримінальне право України: Загальна частина: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 362 с.
 78. Фріс П. Л. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Атіка, 2004. – 488 с.
 79. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
 80. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 1. Загальна частина. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 520 с.
 81. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 2. Особлива частина. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 408 с.
 82. Цивільне право України: Навчальний посібник. / За ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Прецедент, 2004. – 448 с.
 83. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред.. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.
 84. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред.. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 2. – 816 с.
 85. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. – 2-е вид., допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 1. – 722 с.
 86. Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В.Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. – 2-е вид. допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Кн. 2. – 640 с.

Інтернет-ресурси:

87. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
88. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
89. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
90. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
91. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. № 3356-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
92. Про рекламу: Закон України від 03 липня 1996 р. № 270/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
93. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
94. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>
95. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
96. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>
97. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80>
98. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
99. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
100. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
101. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2866-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14>
102. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01 липня 2004 р. № 1952-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>
103. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2398-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>
104. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
105. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
106. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
107. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
108. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
109. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
110. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Мін'юсту України, Порядок від 22 лютого 2012 р. № 296/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>